

Vasif Əlihüseyn

**DİVARA YAZILMIŞ
AZADLIQ SÖZÜ**

Vasif Əlihüseynin oxucularla ikinci görüşü olan bu kitabda ictimai-siyasi, vətənpərvərlik notları ilə yanaşı, haqq-ədalət, sevgi motivləri də önə gəlir. Müşahidə dəqiqliyi, özünəməxsus yanaşma tərzini, mövzu rəngarəngliyi müəllif yaradıcılığının oxucu sevgisi qazanacağına əminlik yaradır.

84Az
Ə 56

Redaktor və ön sözün müəllifi:

Məlahət YUSİFQIZI

Vasif Əlihüseyn

Divara yazılmış azadlıq sözü: şeirlər, esselər

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2015, 132 səh., 00 tiraj

Qanun Nəşriyyatı

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212 42 37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

© Qanun Nəşriyyatı, 2015

© Vasif Əlihüseyn, 2015

Divara yazılmış “AZADLIQ” sözü

Kamilliyə yiyələnmək üçün vacib olan bəzi keyfiyyətləri qazanmaq cəhdi olmalıdır ki, şəxsiyyət formalaşsın. Bəzən azacıq dəyişməklə həddindən çox nəsnəyə nail olmaq olur. Bəzən ciddiliyin çatışmaması üzündən insanın ən gözəl qabiliyyət və keyfiyyətləri passivləşib məhv olur. Çatışmayan cəhət yaxın adamlar tərəfindən daha çox hiss olunduğundan onların qətiyyəti olmalıdır ki, insanda yumşaq rəftarlılıq yaransın. Bu hal da təmkin nəticəsində əldə edilir. Əgər insan özündə olan nöqsanları dərk edə bilirsə, onlardan yaxa qurtarmağı daha asan olur və nöqsanı düzəltmək cəhdi insanın xasiyyətini dəyişdirib yaxşılaşdırır, dözümlü, təmkin formalaşdırır:

**-Mənim gözəl anam, mehriban anam,
Kimdi ki, gizlincə döz deyir sənə?!
Sənin ürəyinin genişliyindən,
Yaxın da, uzaq da söz deyir sənə.**

Səfeh adamlarla müdrik, ağılsız adamlarla ağıllı olmağın əhəmiyyəti olmadığından hər kəslə onun dilində danışmaq gərəkdir, elə analar kimi. “Ürək genişliyinin”, dözümlünün ilk öyrədicisi anadır.

**Nə qızdan yarydın, nə də oğuldan,
Özgənin balası xeyir gətirdi.
Məni də göndərdin qazanc dalıyca,
Qayıdıb, gələndə şeir gətirdim.**

Məqsədə doğru inadla getmək lazımdır. Həm də bu inad işin başlanğıcında bütünlüklə sərf olunmamalıdır. Belə olduqda işi axıra çatdırmaq olmur. Təşəbbüsün dalınca işi axıra çatdırmaq cəhdi olmalıdır ki, insan ilişib yarı yolda qalmasın. Hətta qalib gəldikdən, işi axıra çatdırdıqdan sonra belə kifayətlənmək uğursuzluqdur. Çalışmaq, səbrlə işi axıra çatdırmaq ömrün sonunadək silsilə şəklində davam etməlidir. Səbrsizlik yarımçıqlıqdır:

**-Getmədik biz bu yolu da,
bu ömür də dərdə qalsın.
Bu yol da unutsun bizi,
bu yolu əllərdə qalsın.**

Bu bir bənddə verilən zəncir şəkilli asılılıq, fikrin bir –birini tamamlaması, “gedilməyən yolda ömrün dərdə qalması”, “Səni unudan yolun əllərdə qalması” bu günün sabaha qalan işi və gələcəyə ismarıdır.

Sənətkarın ustalığı onda qabarır ki, o, bütün olub-olacaqları düzgün başa düşüb, doğru-düzgün nəticə çıxarıb, hər kəsin başa düşəcəyi tərzdə onların özlərinə qaytara bilsin. Belə olduğu halda hər kəs marağına uyğun cavabı ala bilər. Bu o demək de-

yildir ki, sənətkar hamı kimi mühakimə yürütsün,
hamı tərəfindən xoşa gəlsin və qəbul edilsin. Sənət-
kar yadda saxlamalıdır ki, kamillik hamı tərəfindən
başla düşülmür.

**Kənd uşaqları
at arabasıyla
başını qatarlar
maşın arzusunun.**

**Və bir də
“Bəxtinizi bir daha sınayın” kimi
aldanışlara ümid bağlayarlar.**

Göründüyü kimi hər kəs öz mühitinin tərbiyəsindən çıxır və öz mühitinin adamı olur. Sənətkarlıq o olur ki, yaradıcılıqda hər kəsə məxsus mühit qurulsun. Hər kəs öz mühitinin əlamətlərini o əsərdə görüb, duya bilsin ki, o əsər oxunub sevilsin. Yoxsa:

**Qulaqlarını tutmuş
tixaqlı maşınların
siqnal səsləri
ürəyində sadaladığın
ehtiyacların sırasını
poza bilməyəcək, anam!**

Və ya:

**-Ağlama, oğul!
Bu il də baxçaya
gedə bilməyəcəksən.**

**...Bu il də
boynunu bükəcəksən
qapı ağzındakı oturacaqda.
Yenə donduracaq səni dondurma satan oğlanın
“dondurma var” sözləri.**

**...Qaçacaqsan
velosiped sürən
uşaqların arxasınca.**

Yoxsulluq bələdir, həm də yox. Varlı olmaq da həmçinin. Yatırlar üstündə kasıb yaşamaq, var-gövlətinin sənə qənim kəsilməsi yoxsulluqdan ucuz və üzücüdür. Yaradanın bəxş etdiyinə, alınına yazdığına mütləq sənindir hökmünü vermək olmur. Son dövrlərə qədər Şeytanın alın yazısına müdaxilə etdiyinə əmin idim. İndi isə güclü dövlətlərin silah-sürsətinin da alın yazısına müdaxilə etdiyinə əmin oldum. “Bağça”, “dondurma”, “velosiped” ehtiyacının ödənməsi həlli ola biləcəklərdəndir və müvəqqətidir. Məkrli siyasət, yaraq-sürsatlı düşmən, həlli olmayan məchullar, uc-bucağı görünməyən ağrı-acılar və s., və s. Vətənsizlik, torpaqsızlıq, azad olmaq təhlükəsi, ovçu olduğun halda ova çevrilməyin, bəzən ov olduğunu belə bilmədən yaşamağın, düşdüyün torun içərisində nəsil artırmağın, gözünün odunu alan sürgün -represiyaların zaman-zaman səni izləməsi, ölümündən sonrakı bəraətin, işkəncə və qadağaların təsir və qorxusundan həqiqəti danıb yaşamağın...

**Azadlıq
başqa bir varlıqdı,
dostum!**

**...Gəl, gedək
Divara yazılmış
“Azadlıq” sözünü
Ürəyimizdə oxumağa!**

Budur həqiqəti söyləmək qorxusu! Budur dildə deyilib- oxunasıları ürəkdə deyib-oxumaq! Azadlığı qazanmaq deyil, onu ürəkdə oxumaqla tapılan insan təsəllisi. Azadlığın “başqa bir varlıq”, hətta “başqa bir varlıq” olmasını dərk etmək ağrısı bütün itirilmişlərin ağrısından daha ağırdır. Fərdin, fərdin arxasınca cəmiyyətin, millətin, millətin arxasınca dövlətin azad olmaması təhlükəsini dərk etmək, dərk edərək yaşamaq yaşamaqdırsa, yaşayaq. Sənin də, millətinin də, dövlətinin də Yer üzərindəki yaşamaq haqqının alınmasından ağır nə ola bilər?!

**-Gələn Şah gəlir üstümə,
gələn, Bəy gəlir, Xan gəlir.
Axı mən uşaq deyiləm,
Deyəsən ki, “xoxan” gəlir.**

“Xoxan”la qorxudulan uşaqların böyüklərini qorxutmaq üçün daha tutarlı vasitələr var:

**-Ərləri xaricə
çörək dalıya getmiş,**

**gəlinlər
kişi tapmadılar
bir toyuq başı kəsdirməyə.**

**...Ümidləri
daha çox qırıldı
gəlinlərin
toyuq başı kəsən uşaqların
sayı azaldıqca.**

Şərqdə toyuğun və ya əti yeyilən digər canlının başını müsəlman kişisi kəsməlidir. Qərbdə bunun heç bir önəm daşmadığını bilirik. Əti yeyilənin başının kəsilməsinin önəm daşmadığı halda, Şərqdə bunun elmi cəhətdən əsaslandırılması var və buna ciddi şəkildə əməl olunur. Şərqdə həmçinin rəmzi mənə daşıyan çalarlar da var ki, onlar böyük əhəmiyyət kəsb edir və ona təsdiq olunmamış qanun səviyyəsində əməl olunur. Məsələn: -Papaq, örpək və s.

Qərbdə papaq isti-soyuq üçündür, amma Şərqdə yox. Örpək də həmçinin. Şərqdə papağın kişilik, qeyrət, örpəyin ismət, həya rəmzi daşımağı var.

**-Heç nə vecinə deyil,
Viktoriya!
Soyuq pivəni
başına çəkməklə məşğulsan.
Mən isə
atasız qalan uşağımın
başını tumarlamaqla məşğulam.
Hələ sünnət də etdirəcəyəm ona.**

... Bilirsən,
bu şəhərdə bizimkilər çoxdu.

Gündüzlər bazarlarda meyvə satıb,
gecələr pul xərcləməyə yer tapan
atalar üçün
darıxar uşaqları.

Yaxşı yadımdadı
evdən çıxmağım,
Viktoriya!
Arxamca ağlayan körpələrimin
çığırtısı qalıb qulağımda.

... Bir də
atamı tutar polisləriniz,
Viktoriya!
Kabinetlərini sildirərlər ona.
Lənətə gəlsin polislərinizi!
Atam evimizin kişisidi.
O, kabinet silməyib heç vaxt.

Şərqdə kişi evin "Allahı" rolunu oynamaqdadı.
Bu səbəbdən Şərqdə kişili ailələrin sayı Qərbdəkin-
dən qat-qat çoxdur, üstündür.

Qaçaq bu küçənin çamır yoluyla,
Sevgi ünvanını sonra deyərik.
Sevgini əlində elə saxla ki,
Küçəni çıxdıqdan sonra geyərik.

Təkcə sevgini deyil, bütün qazanılanları əldə saxlamaq, hətta qorumaq gərəkdir. Qədri bilinib, qorunmayan qazanc qazanc hesab olunmaz:

**-İndi anladım,
"Ayrılıq" qadınını itirməkdi,
"Təklük" isə babam kimi yaşamaq.**

İtirəndən sonrakı sevgi boşuna xərclənən ömür kimidir. Ömrünüz, yəni vaxtınız boşuna xərclənməsin! –deyirəm.

*Mələhət YUSİFqızı
Xırdalan şəhəri,
27.04.2015, 05.05.2015.*

Vətən şeirləri

ANA ŞEİRİ

Xəstələndin ana,
pul tapmadın müalicənə.
Pulu boyaya verib, evin üzünə çəkdik,
qəşəng göründü
hamı elə bildi ki, yaxşı yaşayırsan.

Ayağına ayaqqabı ala bilmədin,
amma, ayağının altını metlaqla döşədik
yalın ayaqların utandı yeriməkdən.

İyirmi qəpik çörək pulu istəyən qadınları
qarıdan qovduq.
Amma, restoranlarda rəqqasələrə
iyirmi manat verdik.

Hər ay sənə bir telefon zəngi etmədik,
Öləndə heyf siləndik:
- yaşasaydı nələr etməzdik.

Yasında kivi yedizdirdik camaata,
dedilər oğlanları imkanlıdı,
amma, anası imkansızlıqdan öldü.

Məzar daşını mərmərdən qoyduq,
Hamı elə bildi ki, imkanlı olmusan.
Amma, tanıyanlar bir – birinin qulağına pıçıldadı:
-Acından ölən filankəsin qəbri.

GÖZ YAŞI DA MARAĞSIZDI

Yandır ümid çırağını,
Olma daha ümid kəsən.
Deyəsən, bu adamlardan,
Sən də ki, yadsan, özgəsən.

Yolum sinəsində qardı,
Dünyada adamlar vardı.
Bu babamdan yadigardı,
Ağac budağını kəsən!

Əllərim soyuqdan buzdu,
Üfürdüm ovcuma, qızdı.
Göz yaşı da marağısızdı,
Ümid-ümid hönkürməsən.

ŞUŞA

Şuşanın il dönümü.
8 may 1993-cü il.
Gileyli görünür
qaçqın şəhərçiyi.

Gözləri dolub
“Mən Qarabağlıyam”
deyən uşağın.

Və bir qatar vaqonunda
məskunlaşmış qaçqın ailəsi
soruşur gələnlərdən:
-Qatar nə vaxt yola düşəcək, Şuşaya?!

XOCALIDA

Neçə-neçə mərd oğullar
Şəhid oldu Xocalıda.
Əlif kimi qəhrəmanlar
Şəhid oldu Xocalıda.

Tofiq, Faiq sinə gərdi.
Kim unudar belə dərdi?!
Körpə beşikdə göyərdi,
Şəhid oldu Xocalıda.

Gözü yaşlı ana ağlar,
Ürəyimi yaman dağlar.
Dizə çıxdı bəyaz qarlar,
Şəhid oldu Xocalıda.

Vasif, yurdun qəm köçündə!
Ağla, şair, belə gündə!
Millət necə dərd içində
Şəhid oldu Xocalıda.

ŞƏHİDLƏR

Onlar.

Tətiyi çəkilməmiş güllə.

Lülələrdən qopmuş mərmə.

Səngərlərə süzülən qan.

Onlar.

Təpədən dırnağacan Azərbaycan!

Çiçəyi cırtlamamışdı

qərənfilin, yasəməninin.

Sevgi qoxusu gəlmirdi gözlərindən,

əllərindən.

Barıt qoxusu gəlirdi meyitlərindən.

Onlar.

Buludlara qoşulub getdilər,

dağları, dənizləri aşıb getdilər.

Ancaq torpaqda

sümüklərini əkib,

qanla suvardılar.

Bilirdilər ki, qayıdacaqlar.

Onlar.

Torpaq davası döymüşdülər

onlar.

Onlar.

Yenə əlləri, üzləri qan.

Onlar təpədən-dırnağacan

Azərbaycan.

ÜÇ RƏNGƏ BÜRÜNMƏK

Bayraqlar
ən yaxın şahiddi
şəhid anasının
göz yaşlarına.

Elə öpülən də onlardı,
göz yaşlarından islanan da.

Dilim lal olub,
bir kəlmə söz yox
şəhid
anasının hönkürtülərinə
təsəlli verməyə.

Mən qazi,
ya şəhid olmaq istəyirəm,
Bayrağını ver,
üç rəngə bürünüm,
məmləkətim!

GÜNAHSIZLAR

Gəl, birləşək, Vətən oğlu,
bu torpağın igidləri!
Bu torpağın sinəsində
şəhid uşaq şəkilləri.

Alınmayıb qisas hələ,
ağlayan var hönkür-hönkür.
Oğul itirmiş analar
yollara gül-çiçək tökür.

İşğalda yarı yurdum var,
o yerlər düşməyə yaddı.
Torpaq altda yatan ata,
dursana, oğlun qayıtdı!

29.02.2012

QAÇQIN UŞAĞI

Ağlama, oğul!
Bu il də baxçaya
gedə bilməyəcəksən.
Şeir öyrətməyəcək sənə
qonşudakı müəllimə.

Bu il də
boynunu bükəcəksən
qapı ağzındaki oturacaqda.
Yenə donduracaq səni dondurma
satan oğlanın
“dondurma var” sözləri.

Burnunu qoluna siləcəksən.
Qaçacaqsan
velosiped sürən
uşaqların arxasınca.

Yenə boynunu bükəcəksən
baxça qapısında.
maşın- maşın gələn ailələri,
ayağını “don” vurmuş
tay-tuşlarını görəəcəksən.

Qaçacaqsan qucağıma:
-Ata, onlar hardan gəlir?!
-Onlar ölümdən gəlirlər,
oğlum!

MÜHARİBƏ VETERANININ QIZINA DEDİKLƏRİ

Saçımın ağılığı da,
yaşımdandı, qızım!
İnanma
yerimizə ağlayan şairlərə.

Nağıl qəhrəmanlarını
görürdün yuxuda.
Səni oyatmadan
üzündən öpüb
müharibəyə gedəndə.

Bax, toyuna da
çatdırdım özümü,
amma ayaqlarımı
qoyub gəldim!
İndi pilləkənləri
qalxmağı da bacarıram,
qapınızın zəngini
çalmağı da.

Bilirsən, qızım,
torpaqları itirmək,
ayaqlarımı itirməkdən
daha ağırlıdı mənə!

Ayaqlarımı itirəndə,
qanımla boyadım o yerləri.
“Vətən” möhürü vurdum
o yerlərə.
Hələ də o torpaqlarda
neçə-neçə qan təzələnir
qanımlın üstündən.

ŞƏHİDLƏR ÜÇÜN

Bu yazı hardan yazılıb,
bu acı yüz dərd bitirir.
Oğlunu itirmiş ana
məzara köynək gətirir.

Qoy başını bu şəkilə,
bu şəkilin üzündən öp.
Bu şəkilin biri azdı,
bu şəkilin yüzündən öp.

Öldü qurtardı adamlar,
O da bəy-gəlindi, Allah!
Bu qədər canından keçən
bəs sənin nəyindi, Allah?!

AZADLIQ

Azadlıq
başqa bir varlıqdı, dostum!

Azadlıq üçün hayqıranların
gözlərinə
gözyaşardıcı qaz püskürür zaman.

Gəl, gedək, dostum!
Gəl, gedək,
nə qədər ki, zamanın dəyənəyi
kürəyimizə dəyməyib!

Gəl, gedək,
divara yazılmış
“Azadlıq” sözünü
ürəyimizdə oxumağa.

***

Qarabağı internetdə axtardıq, dedik, bəlkə təzə şəkilini paylaşblar.

Şuşaya “Fotoşop”la getdik, onu da qapının ağzına kimi. Sonra televiziya ermənilərə hava proqnozunu oxuduq:

-Şuşa, Laçın və Kəlbəcərdə yağışlı hava müşayət olunur. Babalarımızın məzar daşına dəyən güllələr ən çox öldürmək üçün atılmışdı.

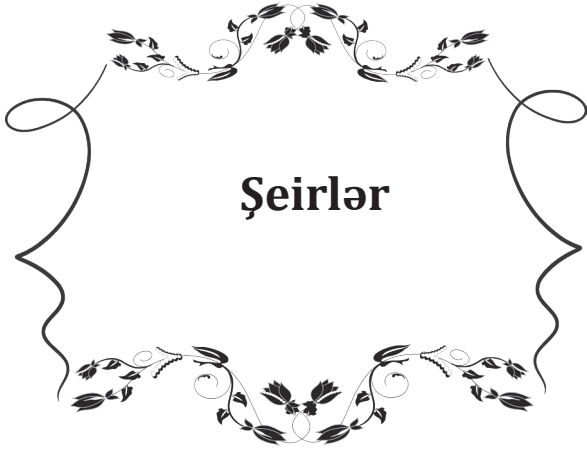
Anaların qarnını yarıb çıxartdıqları körpələr vaxtsız doğuşların bənzəri idi.

Atamın unutduğu çəkmələr dünyanın ən yaxşı şəkli seçildi.

Canım, gözüm Vətən!

Ən yaxşı şəklini

internetdə axtardıq.

Şeirlər

SƏN OLA BİLMİRƏM

Bu zamanın hər sözünə,
neynim, tən ola bilmirəm?!
Düşüb siyah tellərinə,
bəyaz dən ola bilmirəm.

Ömrümüzün nəyi çiçək,
baş götürüb hara gedək?!
Neynim, indi əvvəlki tək,
axı mən ola bilmirəm?!

Göz yaşımı qurudardım,
qollarımı sənə sardım.
Səni çoxdan unudardım,
neynim, sən ola bilmirəm?!

BİZ ÖZGƏYİK

Sən bir ürək aldatmısan,
sən yalansan, mən doğruyam.
Dözəcəyəm ayrılığa,
neynirsən, kimin oğluyam?!

Bu sevgiyə nə oldu ki,
qəlbi boşdum, qəlb doldu ki?!
Axı mənə nə oldu ki,
durub özümü doğrayam?!

Duymalıydım səni azı,
bu da tale, bu da yazı.
Nə sən mənim dayım qızı,
nə də mən bibin oğluyam.

SƏNİ SEVSƏM

Döy qapımı gecə yarı,
cır üzünü, yaz adımı!
Bəsdil dilin yara olar,
az çağır, gəl, az adımı!

Əlində qapı dəstəyi,
bu nimdaş qapıdan qopmuş.
Qız, səndə könül istəyi,
Mənə qarşı niyə çoxmuş?!

Çıx küçəyə, yoxam evdə,
əlində bir fənər də yax.
Səni nə qədər sevmişəm,
qapıdakı sayğaca bax.

MƏN ATAM OLA-OLA

Mən tək gəldim dünyaya,
axtarma, yox bənizim.
Durdum ki, yeriməyə,
titrədi əlim, dizim.

Taleyim dərd çələngi,
kim eşitdi bu zəngi?!
Elə bəxtimin rəngi,
ömrüm də ömür izim.

Gözlərim dola-dola,
dedim nə olar, olar.
Mən atam ola-ola
Atasızam, əzizim!

TƏRƏZİ

Küçə-küçə, şəhər-şəhər
Adamlar, - ağ, qara rəngi.
Burda bir tərəzi yatır,
guya, xoşbəxtlik çələnqi.

Gələn çəkir çəkisini,
ardıyca çağır, ha, çağır.
Özünü burda çəkənin
dərdi çəkisindən ağır.

Gördünmü olan çəkini,
niyə titrədi ki, dizin?!
Dərdlərinin pulun ödə,
ay dərdindən xəbərsizim!

ÜZÜM KOLU

Üzüm kolu salxım-salxım,
əl uzatdım dərəm, yeyəm.
Anam üçün darıxmışam,
gəldim, ona salam deyəm.

Sərçə yeyir salxımını,
doğrusu mən daşlayıram.
Bilməsəm də, hamı deyir,
mən anama oxşayıram.

Gecə düşür küçəmizə,
şair olan fikrə dalar.
Atıb səsinə başına,
oxuyar cüt yarasalar.

QAYIT MƏNİ ATAN YERƏ

Bu sabahın üzü gedir
ömür sona çatan yerə.
Qoy əlini gözün üstə,
boylan Günəş batan yerə.

Əllərim bir əlçim çiçək,
yolundadı ləçək-ləçək.
Kim səni hardan görəcək?
qayıt məni atan yerə.

Ömrümüz birdi, ötüşür,
Yaşayırıq hələ, şükür!
Gecələri zülmət düşür
nənələrim yatan yerə.

ELNARƏ MÜƏLLİMƏMİN ƏBƏDİ XATİRƏSİNƏ

Həyat elə dərd yüküdü
bu acını bilənlərə.
Dünya öncə qucaq açır
bu dünyaya gələnlərə.

Bax, bu da yolun ağıdır,
kimlərim dərd ortağıdır?!
Hamı göz yaşı axıdır
çiyinlərdə gedənlərə.

Bu yollar sinə dağlayır,
zülm zülmdən ağlayır.
Dünya zülm qalaqlayır
anaları ölənlərə.

GEDİRSƏN DİNLƏ MƏNİ

Ömür sənin yollarına
Səpiləcək çiçək deyil.
Qara, uzun saçlarına
Örtüləcək ipək deyil.

Axdın Araz çayı kimi,
Ömrün solğun yayı kimi.
Bir dilənçi payı kimi
Sevgin mənə gərək deyil.

Qara gözlüm, uzun saçlım,
Qayıtmısan gözü yaşlı!
Elə bildin, qara daşdı,
Köksümdəki ürək deyil.

ALLAHDAN MƏNİ İSTƏMƏ

Bax bu gileyli şəklimə,
dilimdəki neynəyə bax.
Gözlərimə baxmaq üçün,
gözümdəki eynəyə bax.

Haçandı, deyə bilmirəm,
ürəyimdə bir sirr qalıb.
Məndən səni çıxan gündən
məndə də mənfi bir qalıb.

Sıxma gözlərini möhkəm,
Yanağına bir yaş düşər.
Allahdan məni istəmə,
istəsən, göydən daş düşər.

Haçandı deyə bilmirəm,
ürəyimdə bir sirr qalıb.
Məndən səni çıxan gündən,
məndə də mənfi bir qalıb.

TOYUN NECƏ KEÇDİ CANIM

Getmədik biz bu yolu da,
bu ömür də dərdə qalsın.
Bu yol da unutsun bizi,
bu yolu əllərdə qalsın.

Səni də tanıdım, getdin,
qurtardı, hər şey qurtardı.
Qismətim olmayan qızı
Tanrım qarşıma çıxardı.

Başımı götürüb qaçdım,
Elə bildim, köçdü canım.
Heç demirsən, mənsiz keçən
toyun necə keçdi, canım?!

İLƏHİ BAŞIMA XEYİR

İlahi, başıma xeyir,
tək qaldım bu günü, ayı!
Nə gördün bu tək otaqda?!
Nə gördün məndən savayı?

Adamam, adam içində,
özüm boydadı təkliyim.
Mənim bir kimsəm olacaq,
durum dərdimi təkliyim?!

Tale onu məndən alıb,
Deyim, muradına yetsin.
Bu bəxtdən ki, yarımadım,
yol ver, ömür çıxıb getsin.

TUT ƏLİNDƏN GƏTİR ÖMRÜ

Ölülər sıra – sıradı,
qalanlar bəs kimdi, canım?!
Dünya insanın ömrünə
həmişə hakimdi, canım!

Görünüb gözə gələnlər,
tanınıb sözə gələnlər,
Allahdan bizə gələnlər,
hər şeyə bir himdi, canım!

Yola ver bu çətin ömrü,
yağış ömrü, çətir ömrü.
Tut əlindən, gətir ömrü,
bağışla, hər kimdi, canım!

QOYMADI MƏRDİ-MƏZARLAR

Addım atıb yeri yərəm,
ayaq izimi qazarlar.
Soy adım üstə yazılı,
sıra – sıradı məzarlar.

Anam, gəl, özünü qoru,
uzaq tut, özündən qoru.
Göstər gələnlərə yolu,
yoxsa ki, yolu azarlar.

Ölsəm, bil, ölümüm haqdı,
qınama sən belə baxtı.
Qız məni unudacaqdı,
qoymadı mərdi – məzarlar.

DEYƏSƏN Kİ “XOXAN” GƏLİR

Ay Allah, bir adam göndər,
tər açmış gülü qoxlasın!
Bir adam göndər, İlahi!
Evimdə məni yoxlasın.

Getdim, öz yuvama getdim,
içim- içimi yeməyə.
Bir adam göndər, İlahi,
ona dərdimi deməyə!

Gələn Şah gəlir üstümə,
gələn, Bəy gəlir, Xan gəlir.
Axı mən uşaq deyiləm,
Deyəsən ki, “xoxan” gəlir.

QOLLARIM CINDIR PİRİDİ

Sevməzlər məni gözəllər,
mənə göz atıb, keçərlər.
Elə bil, şeytan piriyəm,
mənə daş atıb keçərlər.

Bir səhvdi, yolda bitməyim,
mənim bu günümə ağla.
Qollarım cındır piriidi,
gəl, aç, yaylığını bağla!

Qəlbim daim səninklədi,
Fikrim yox, səndən küsməyə.
Arzuların çin olsa, gəl,
Gəl, mənə qurban kəsməyə!

KOMPUTER ÖNÜNDƏ SƏNİ DÜŞÜNƏRKƏN

Yadımdan çıxmırsan, nə edim, axı
payızda yağışın, qışda qarımın?!
Mən hansı küçəyə baxsam, nə fayda?!
Reklam lövhəsisən qayğılarımın.

Durub, taleyimə baxıram indi,
səni sevməsəydim, gülə bilərdim.
Ürəyim komputer yaddaşı olsa,
mən ordan adını silə bilərdim.

Geriyə dönməyə çalışma daha,
bəlkə gənc olmuşam, yolu azmışam.
Mənə elədiyın xəyanət üçün
ömrümə ən yeni virus yazmışam.

Özümü dəyişdim başdan ayağa,
sənə ağlamaqdan daha doymuşam.
Qapı dəstəyini qırma, əzizim,
bütün arzuları koda qoymuşam!

QAR ŞEİRİ

Nişanlı qız oldun, təbriklər sənə!
Qapınız döyülür, bir dur ayağa.
Mənimçün verilən sözə xəyanət,
mənimçün olunan zəngə qadağa.

Keçib bu söhbətin üzü-üzümdən,
bütün otağımı sənsiz yox alıb.
Nə yaxşı, biz bu gün danışmamışıq,
nə yaxşı, bir az da vaxtım çoxalıb.

Qatıbdır başımı dəftər- kitab da,
bürünüb rənginə indi bu gecə.
Bir də ki, qar yağıb getdiyin yola,
daha üzümə də ağ olub küçə.

Sənin unutduğun oğlanam, həmin
elə bu şəhərdir, dərdimi bilir.
Elə sən yuxuma girdiyin kimi
hardasa qoluna bir oğlan girir.

MƏNİ DƏ ÇOX İSTƏ

Mənə fikir vermə, gözləri qaram!
Çox gec qayıtmışam, çox gözləmişən
Neçə yol xətrinə dəysəm yenə də,
hər dəfə sən məni əzizləmişən.

Olub, bir təklifə yox, deməmişəm,
hələ danışmağa dilim də olub.
Çox zaman ürəyim sənin yanında,
əllərim kiminsə telində olub.

Sərxoş da gəlmişəm evə gecələr,
çox şey eləmişəm, birin bilmisən.
Bəzən də sarılıb, öpmüşəm səni,
acı öpüşümü şirin bilmisən.

Bezib yorulmusan tələblərimdən,
hirsli baxışlarım göz dağın olub.
Sənsiz də qalmışam öz otağında,
divarlar üzümə danlağım olub.

Sabahı açmısan baxışlarımda,
gülürüz olmusan, üzün solmayıb.
Yatıb, gecikmişəm hərdən işə də,
məni çağırmağa üzün olmayıb.

Küsülü qalmışiq bir ev içində,
yaxşı da, yaman da günümüz olub.
Mən səni çoxuna qısqansam belə,
bir-iki günlüyə kinimiz olub.

Daraxsız saçıma sığal çəkmisən,
sarıb evimizi xoş söhbət, ətir.
Sonra da boylanıb qonşu otağa,
səni çağırmışam, mənə çay gətir!

Bilirəm, mən səni çox incitmişəm,
hər şeyi duyuram tək qalan kimi.
Əvvəllər biriydi, qoy, iki olsun,
məni də çox istə öz balan kimi.

ÖZÜN İSTƏMİSƏN

Demək, bu xəbər də qismətim imiş,
ağlayıb-sızlayıb yas da qurmadım.
İçimdə nə çəkdim, bir Allah bilir,
Özümü, doğrusu, yerə vurmadım.

Atasız, anasız yaşayıram mən,
elə gənc yaşımdan mən tərک olmuşam.
Gözümü sıxsam da, göz yaşı axmır,
Nə edim?! Deyəsən, çox bərk olmuşam.

Səni mən hamıdan çox istəmişəm,
elə sevmişəm ki, “dəli” demisən.
Mənə “yox” dediyin o acı dillə,
görəsən, sən necə “bəli” demisən?!

Özün istəmisən, özün gedirsən,
hələ bir xəbər də yayılıb bizə.
Səni saxlamağa elə gücüm yox,
nə edə bilərəm, axı düz söz?!

SƏNİ GÖZLƏYİRƏM

Yenə dayanmışam
yol qırağında,
Könlümdən tək səni görməyim keçir.
Hər gələn avtobus ümidim olur,
Amma nə faydası, dönməyib keçir?!

Sıxır ürəyimi sənsizlik indi,
Ürək də bu yolda heçliyə dalır.
Qolumda o vaxtkı nimdaş saatdır,
Yenə dünənki tək yeddiyə qalır.

Düşüb keçəcəksən bu yolu indi,
Gah sağa, gah sola boylanacaqsan.
Şütüyüb keçəcək maşınlar bir-bir,
Gözləyə-gözləyə odlanacaqsan.

İşimdən - gücümdən olmuşam, gülüm!
Hər yol döngəsində sevgim gözlənir.
Qara gözlərindi sənin, əzizim!
Eynək arxasında
məndən gizlənir.

Belə durmaydım
mən boynu bükük,
Nə edib yolları bağlatdıraydım?
Mən gərək
bir polis çavuşu olub,
Bütün maşınları saxlatdıraydım.

QISQANCLIQ

Sevgi şeirlərim xətrinə dəyir,
Sənə bağlanmışam son varım kimi.
Yenə bir şeirimə tənə edirsən
Səni qısqandığım paltarın kimi.

Ömrümə, günümə qonaq gələn qız,
Sən kimi gözələ indi yaram mən!
Səni qısqanmasam, inan, əzizim,
Axı hiss etməzsən daha varam mən!

Hərdən əllərimə toxunur əlin,
Gəzir bu şəhərin dar küçəsində.
Adımı çağırısan, baxıb, boylanıb,
Möcüzə duyuram o gül səsində.

Nə deyim bəxtimə yazılan eşqə?!
Bu gecə adına şeir deyirəm.
Qara gözlərinə vurulduğumdan,
Elə əynimi də qara geyirəm.

ÜRƏYİM ƏRKÖYÜN UŞAQDI

Bir gün bir il kimi çətindir mənə,
Yumsam da gözümü sabah açılmır.
Taleyim özündə elə gizlənib,
Gördüm, söyləyəni hələ tapılmır.

İndi gedişinə qan ağlayıram,
Bu eşqin alovu tək səni yaxmır.
Ürəyim ərköyün uşaqdır, gülüm,
Nə qədər çağırısam sözümə baxmır!

Mən kiməm?! Ömründən ötəri bir kəs,
Səni tanıyıdım, səni biləydim.
“Yox” sözün dilə yox, ələ düşəydi,
Tapıb mən hardasa kaş gizlədəydim.

İndi ikimiz də eyni şəhərdə
Artıq yad adamıq, daha neyləyim?!
Sənin ər evində öz ehtiyacın,
Mənimsə qarşımda öz gələcəyim.

KİTABXANAÇI QIZA

Kitablar əlimdə fürsətə dönüb,
O oğrun gözünlə baxmısan mənə.
Hər kitab sifariş olub dilimdə,
Sənsə bircə-bicə tapmısan mənə.

Niyə baxışların yada dönübdür,
Niyə bu sevgimi vermişən hədəər?!
Mən isə sevirəm səni, əzizim,
Qalın kitabların sətiri qədər!

Hər səhər gəlişin müjdəyə dönür,
Tezdən oyanıram, tezdən dururam.
Sənin keçəcəyin yol qırağında
Sevgimi çətir tək göyə qururam.

Hər kitab üstündə əl izin qalır,
Kitablar açılır, onlar oxunur.
Sənə toxunmağa yox cəsarətim,
Əllərim kitabda izə toxunur.

Qalxdım pilləkəni əlimdə kitab,
Bəlkə qismətimsən, bəlkə yazımsan.
Mənim gəlişimə incimə, gülüm,
Hər görüş vaxtını özün yazmısan!

ƏZİZİM

Bu gecə yadıma düşübsən yenə,
Bilmirəm, nə edim sənsiz, əzizim?!
Sənsiz tənhalayıb cığırılar, izlər,
Sənsiz tənhalayıb dəniz, əzizim!

Bu payız, gör, necə göynətmiş məni?!
Çal qəm nəğməsini,
qəlbim tar simi.
Hər cığır xatirə dəftəri kimi,
Eh, səndən söz açır hər iz, əzizim!

İndi gözüm yolda bir qərib tək,
Ruhumu qürbətə havası çəkir.
Sənsə milyon illik məsafədəki,
Tək-tənha közərən ulduz, əzizim!

Vasifəm, dərd adlı sirdaşım belə.
Qəm süzür köksümdə qəmdaşım belə.
Deyirəm, bəlkə də göz yaşı ilə
Söndü sinəmdəki bu köz, əzizim!

TELEFON

Yatıram, dururam telefon susub,
indi baş-başayam duyğularımla.
Ömürdü, sürürdük , pis idimi ki?!
Qatırdım başımı məktublarımla.

Telefon sayını çıxarıb, atdın,
yazdığım məktublar yolda qaldılar.
Atdığın telefon sayına əvəz,
sənə təzəsini tapıb, aldılar.

İndi o evində hər şey başqadı,
Başqalar başını çəkib, qatırmı?
Başqa bir adı da əzbərləməyə
hərflərin üstünə dilin yatırmı?!

QAYITMA

Daha o sevgiyə ehtiyacım yox,
Sənsiz yaşayaram, daha qayıtma.
Məni çox incitdi ucuz xəyanət,
Ucuz oyuncaqsan, baha qayıtma.

İtirdin bəxtinə düşən qisməti,
Vədələr nə yaman aldatdı səni.
Kaş ki, yollarımız kəsişməyəydi,
Sınan görməyəydim bu qədər səni!

Nifrət var, deməli, sevgi var hələ,
Keçmə qürurunun üstündən asan.
Eh! Necə alçalıb getmişdinsə də,
Bilirdim, eləcə qayıdacaqsan.

Yanaşı dayanıb nifrətlə sevgi,
Deyəsən, bizimki qalıb Allaha,
De, niyə getmişdin, niyə qayıtdın?!
Gəl, sevgi öldürüb, bataq günaha!

KİRAYƏ OTAĞIM

Kirayə otağım isitməz səni,
Sənsiz heçə dönüb günüm, ayım da.
Uzanıb, unutmaq istəyirəm mən
Səni bu kirayə lal çarpayımda.

Məni bəyənmədin bir oğlan kimi,
Mən nə istədim ki, özündən sənini?
Kirayə otağın divarlarında
Öpmürəm şəkliyə üzündən sənini.

Hara tələsirdin, ay ömrüm, günüm?!
Bu sən gedən küçə, mən sevən küçə.
Sənə çal-çağır ilə "xoşbəxt ol" deyən,
Mənim göz yaşımı görməyən küçə.

İndi gedişindən hamı danışır.
-Bir qız gəlin köçdü evdən, - deyirlər.
Sənə ürəyini verən oğlana,
Xəbərsiz olanlar: - "Evlən", - deyirlər.

KORDIOQRAM

*Bu bir bənd şeir AYB-nin keçirdiyi
"Bir bənd şeir" müsabiqəsində onluğa düşüb*

Qoşalar sinəmə yad cihazları,
ağrıyan qəlbimin dərdi yozula.
Qorxuram dərdimi tapa həkimlər,
qorxuram ekrana adın yazıla.

KİŞİNİN BAŞINA İŞ GƏLƏR

Durub öz içimdə susuram hələ,
Deyəsən,yaddaşım dərdə tuş gəlib.
Kişinin başına iş gələr elə,
bu gün də, başıma təzə iş gəlib.

Məndən arzulama umduqlarını,
bu payız ömrümə kədər geyirəm.
Başını qatmağa, get, adam axtar,
başını qatası adam deyiləm.

İndi divarından kirayə evin,
Şəkilini o qadın əl atıb soyar.
Belə getməyin də heç yeri yoxdu,
Adam gedəndə də əl yeri qoyar.

SEVGİMİN GÜNAHI

Məni tutacaqlar bir qızın üstə,
suallar yağdırıb, dinləyəcəklər.
Bu sevən ürəyin günahı nədir?!
Bu sevən ürəyə nə edəcəklər?!

Məni tutacaqlar günahkar kimi,
qolumu arxaya bağlayacaqlar.
Səni gözlədiyim dayanacaqlar,
bu gecə yas tutub, ağlayacaqlar.

MƏNƏ NƏ VERMİSƏN ALA BİLMİRSƏN

Uddum dilindəki acı kəlməni,
dilmədim, çıxartdın sən lap ağını.
Deyəsən, nahaqdan mən qəbul etdim,
sənin bu ərköyün şıltaqlığını.

Qayıtdın yanıma sən üzü sulu,
indi də yanımda qala bilmirsən.
Bu qədər başıma dərd oldun, yetər!
Mənə nə vermişən, ala bilmirsən?!

İçimi göynədər atdığım addım,
səndən də geriyə dönər ümidim.
Elə hey özümə deyib, dururam,
mən səni sevməmiş başqa cür idim.

SƏNİ UNUTMARAM HEÇ VAXT KƏND QIZI

Əllərim əlində üşüyər, gedək,
mənim baxışımdan süzülər yaşım.
Səni sevməyimi bir az unutdum,
bu iş-güc içində qarışib başım.

Səni unutmaram heç vaxt, kənd qızı!
Bu kirayə evdə dərd uşağıyıq.
Nə olsun, şəhərdə ötür yaşımız?!
Biz, axı əvvəldən kənd uşağıyıq!

İçimi sızladar çəkdiyən əzab,
o, uzun saçların kənd yolumuzdu.
İndi yanağından süzülən yaşın,
bizi görənlərə sağolumuzdu.

Səni unutmaram heç vaxt, kənd qızı!
Yadıma, biləsən, eh, nələr düşür!
Bax, indi yadıma düşən bir qızın,
deyir, qapısına elçilər düşür.

RƏQQASƏ

Kişi gülüsləri çökər sinənə,
baxışlar üstündə donub qalarlar.
Kasıba, fəqirə əl tutmayanlar,
zərli paltarına pullar salarlar.

Zillənər gözlərin yad kişilərə,
süzülər alınından soyuq tərindən də.
Ailəli qadınlar çillədən çıxar,
qısqanar səninçün əclaf ərin də.

Başından açarsan o uzun tülü,
bu şam işığında ölər kimliyin.
Bəlkə xatirəndə yaxşı qalıbdır,
bu şam işığında bakirəliyin.

MƏNİ SEVMİSƏN Kİ

Sənə çox yaraşib adamlığım da,
Nəyin olmuşam ki?! -Adi sirdaşın.
Oturub yanımda ağlamısan da,
Mənə şirin gəlib sənin göz yaşın.

Məni sevməmişən,
sevgilin kimi,
Hər kimsən, gözümdə indi busan da?!
Mənsiz yaşamağın çətin deyil ki?
Məni sevmişən ki,
unudasən da?

BİZİM EVİMİZ

Atamız, anamız qalar uzaqda,
çəkər dərdimizi, gözləri dolar.
Bizə ev tikərlər, gəlib-gedərlər,
bizim də ayrıca evimiz olar.

Bizə zəng vururlar, xəbər alırlar,
qonaq çağırırlar, şıq geyinərsən.
Dəcəl balalar da dağidar evi,
qışqırır üstünə, hey deyindərsən.

Qataram işimi biri-birinə,
əzilsəm, ağrımaz, inan, heç haram.
Sənin qorxaqlığın ağrıdar məni,
Hava qaralmamış evə qaçaram.

Döyərəm qarımı gəlib açarsan,
Taqıltı səşindən elə əminsən.
Sənə kim deyib ki, indi gəlirəm,
Ağrıya-ağrıya çay dəmləmişən?!

TİKƏ – TİKƏ AYRILACAĞIQ

Qalsaq, tikə - tikə ayrılacağıq,
getsək, Allah bilir, unudacaqlar.
Bizi görənlərin başına xeyir,
hələ min cürə söz çıxaracaqlar.

Kiçik sevgilərin içi doludu,
Geniş ürəklərdən az tapmaq olur.
Gecəni gözləyək çıxıb getməyə,
Çoxun gecəyarı aldatmaq olur.

Qaçaq bu küçənin çamır yoluyla,
Sevgi ünvanını sonra deyərik.
Sevgini əlində elə saxla ki,
Küçəni çıxdıqdan sonra geyərik.

Qalsaq, tikə - tikə ayrılacağıq,
getsək, Allah bilir, unudacaqlar.
Bizi görənlərin başına xeyir,
hələ, min cürə söz çıxaracaqlar.

BİR QIZIN GEDİŞİ GÖZÜMƏ DƏYƏR

Köçür ürəyimdən bu son sözümü,
buz olmuş əlimdən canını qurtar.
Sən öz sevməyində haqlısan, ancaq
mənim sevməyimdən nə ummaq olar?!

Qına ürəyində istədiyini tək, -
Əllərin kor olmuş gözümü döyər.
Bu fikir tökülən baxışlarımda
bir qızın gedişi gözünə dəyər.

Sən Allah, incimə bu yorğunluğa!
Bu kövrək ürəyim gözüm kimidi.
Mənim sevməyim də, unutmağım da
təpədən dırnağa özüm kimidi.

**Sərbəst sevgi
şeyrləri**

ŞƏHƏR

Şəhər çox dəyişib
səndən sonra.
Uca binalar ucalıb,
tıxaclı yollar çoxalıb.
“Ağ şəhər” layihəsi yaradıblar,
Şəhərin üzünü ağ etmək üçün.

Mən də dəyişmişəm,
əvəllkindən də arığam.
Ürəyim qocalıb,
gicgahıma dən düşüb.
Heyf!
Məni də evləndirəcəklər.

Bu gün yenə də
canımı qoymağa yer tapmıram.
Vurğun bağına getdim,
bir az heykəlinə tamaşa etdim.
Sonra oturub bir az düşünmək istədim,
mümkün olmadı.
Fahişə qadınlar
dümsüklədi böyrümü,
qaçdım.

HƏR ŞEYİN BİR ADI

Hər şeyin bir adı var
səndən sonra.

“Sənsizlik.”

Anamın sözləri
ən böyük təsəllidi
səni unutmağa.

Bir də hönkürtlərimi
asmışam qapı üstündən.
Gəlsən, duyacaqsan.

Nə eləyim?!
Özümdən asılı deyil ki?!
Hələ də dodaqlarım
muncuqlayır öpüşlərinçün.

GƏL

Sənsiz
qeyd edirəm
doğum günümü.
Ömrün bərəkəti
qaçıb, qaragözlüm!
Dəyəri yoxdu günlərin.

Məni özün satdın
ayrılıqlara.
Yoxsa mən
belə qolu bağlı
qalmazdım.

Gəl, ayrılığın
əlinə bir şey ver,
qatsın başını.
Siqaret çəkməyi
öyrənə bilmədim
atamdan.

ACQARINA ŞEİR YAZIRAM

İşdən evə gəlirəm,
acından ölürəm,
elə səninçün öldüyüm kimi.

Evinizin yanından keçəndə,
bir anlıq ayaq saxlayıb,
sənin otaqdan mətbəxə
keçməyini düşünürəm.

Sonra evə gəlirəm,
yeməyə bir şey tapmıram.
Oturub acqarına
şeir yazıram səninçün,
elə acından ölməyim deyə.

SƏN

Sən
yaddaşimdakı
həmin saçı kəsik qızsan.
Dilim gəlmir səni qınamağa.

Göz yaşlarım
getdiyın yollardı yanaqlarımda.
Hər dəfə
təzələyirəm ayaq izlərini.

Heç bilmirəm,
necə xoşbəxt olacaqsan?!

SEVGİ DÖYÜŞÜ

Ürəyimdə
dalğalanır
sancdığı
həsrət bayrağı.

Özümü aldadıram
atəşkəs sevdasıyla.

Özümü
səndən azad edirəm.

Amma ürəyim
hələ də tapdanır
sevginin işğalında.

NƏ DEYİM

Səndən ayrılmaq da
qismət imiş
səni sevmək kimi.

Səni sevmək
günah imiş.
Əlimi qaldırıb,
Allahdan üzr istəyirəm.

Dünya boyda həsrətsən içimdə.
Adamlar daş atır göz yaşlarıma.

Bilirdim, gedəcəksən.
Bu şeiri də öncədən yazmışdım,
lap elə babamın ölümqabağı
biçdirdiyi kəfən kimi.

SƏNSİZLİK

Yolumdan keçən
ərköyün birinə
vermək istəyirəm
sənsizliyi.

Amma utanıram
dediyim sözlərə görə.

Bax, elə
“Sənsiz olmur” kəlməsiylə
bilirəm, nə boyda yalan
danışdığımı.

GÖRDÜYÜN PALTARDA YATIRAM

Bilirəm, ərinlə dalaşanda
yadına düşürəm.
Qızının ağlamağı da
qəribə gəlir sənə.
İnana bilmirsən ana olmağına.

Əvvəl gözlərimin yaşı axırdı
indi daha ağlaya bilmirəm
Mən də baş barmaqlarım
corabımı deşib boylananda
duyuram sənsizliyi.
Bilirəm ki, təkəm,
özümə fikir vermirəm.

Soyuqdan məni gördüyün
paltarda yatıram, e vallah!
Gecə yuxuna da
elə gəlmək üçün..

Sən məni görüb yastığın
o üzünü çevirirsən,
mən də səni görüb
bu üzünü.

İndi yığışmışam
sənsizliyin içinə.
Soyuğunda isinirəm boşluğun.
Sən boşluğun qədər
doldurmusan xəyalımı.

VİKTORIYA

Əvvəl
çox tənha hiss etdim özümü,
sonra alışdım burda yaşamağa,
Viktoriya!

Bilirsən,
bu şəhərdə bizimkilər çoxdu.

Gündüzlər bazarlarda meyvə satıb,
gecələr pul xərcləməyə yer tapan
atalar üçün
darıxar uşaqları.

Yaxşı yadımdadı
evdən çıxmağım,
Viktoriya!
Arxamca ağlayan körpələrimin
çığırtısı qalib qulağımda.

Heç nə vecinə deyil,
Viktoriya!
Soyuq pivəni
başına çəkməklə məşğulsan.
Mən isə
atasız qalan uşağımın
başını tumarlarla məşğulam.
Hələ sünnət də etdirəcəyəm ona.

Bir də
atamı tutar polisləriniz,
Viktoriya!
Kabinetlərini sildirərlər ona.
Lənətə gəlsin polislərinizi!
Atam evimizin kişisidi.
O, kabinet silməyib heç vaxt.

GEDƏSƏN

Heç nə
vecinə olmaya.

Əllərini qoyasan cibinə,
tüpürəsən
səni özünə dost bilən
qızın sevgisinə,
gedəsən bu şəhərdən.

Bir telefon
zəngi qədər belə
darıxmayasan onunçün.

Bir qızın əlindən
tutasan hamının yanında.
Bir mürəbbəli çay içib,
dərdləşəsən.

Sonda
onu sevdiyin qədər
nifrət edib,
qovasan yaddaşından.

YADIMDA DEYİL

Heç nə yadımda deyil.
Gözlərinin rəngini,
yanaqlarının çökməsini belə
unutmuşam.

Bircə saçların yadımdadı
qara, uzun saçların var idi.
Hər dəfə dalaşardıq
kəsdirməyəsen deyə.

Onlar
o yaşımın oyuncaqlarıydı.
Əllərim dinc qalmazdı görüşəndə,
dolayardım saçlarını əllərimə.

Heç nə yadımda deyil başqa.

Sənə yazdığım sevgi şeirlərini də
kitabıma salmadım.
Utandım hər misrasına görə.

Səni sevdiyim üçün də utanıram,
elə səni xatırladığım üçün də.

Bax, elə bu şeiri də
utana-utana yazdım.

GÜNÜ ON MANATA İŞLƏYƏN RAYON QADINI

Yaxşı ki,
sən getdin.
Sənin bilmədiyin
hüzn başladı ömrümdə.

Bütün çay evlərinin
iki müştərisi azaldı onda.
Günü on manata işləyən kənd qadını,
dodaq boyalarına bələnmiş
stəkanları yudu deyinə-deyinə.

Sonra
səni qısqandığım paltarlarda
şekillərini paylaşdın.
Bircə yol
üzüm gəlmədi ki, soruşam:
-Müəllif kimdi?

Qayıdıb öz evimə gəldim,
qapımı döydüm.
Qonşu uşağı,
qaçdı üstümə:
- Əmi, muştuluğumu ver,
evdə heç kim yoxdu!

NƏNƏMİN ÖLÜMÜNƏ BƏNZƏDİ GETMƏYİN

Səni də
yollar çiyinə alıb apardı.
Bir az nənəmin ölümünə
bənzədi getməyin,
bir az da babamın təkliyinə
bənzədi təkliyim.

Gözlərin də dolmadı
biz ayrılıanda.
Mənsə yanaqlarından
və bir də əllərindən
öpdüm,
yadıncadı?!
Onda da PPX-a saxladı ki:
-İctimai asayışı pozursunuz.

Yanaqlarında
ləkə kimi qaldı dodaqlarımın izi,
hər dəfə aynaya baxıb,
didişdirirsən
bəlkə də.

Mənimsə hələ də özümdən
zəhləm gedir
məni sevməyən birinin
arxasınca qaçdığımıza görə.

ÜZÜN ÜZLƏR GÖRMƏMİŞDİ

Gül kimi qız idin
mən səni sevəndə.
Telefonun da yox idi.
Qonşu qızlarıyla
xəbər yollayardım sənə.

Necə maraqlıydı,
sənə yolladığım məktublar
ananın əlinə keçəndə.
O vaxtdan
öyrəncəliyəm, vallah!
İndi də telefonda
sənə yazdıqlarımı
anana yollayıram.

Gül kimi qız idin
mən səni sevəndə.
Barmağın üzük,
üzün üzlər görməmişdi.
Nişanın da qayıtmamışdı.
Kimsə tutmamışdı əllərindən.
Bu qədər uzun deyildi dilin də.
Kimsə bilməzdi
həyasız olacağını.

Gözlərinin rəngi kimi deyildi xasiyyətin.
Hər dəfə bir rəngə çalmazdı, yadımdadı.
Sənin üçün bütün sevgi şeirləri boş şeydi,
elə romantika da.
Sən heç vaxt bilmədin
nə istədiyini.
Həyatımdakı qadınlar kimi
sən də tez getdin.
Daş başına olmasın,
gör, nə gözəl qadının qızısan!

ÇAYIMI STƏKANDA DƏMLƏMƏKDƏN BAŞLAYAR UNUTMAQLAR

Sısqa yağışlar yağar küçəmizdə.
Küləklər əsər
evlərin üstünü
götürüb aparmaq üçün.

Başını
pəncərədən bayıra
çıxarmaz qonşular.
Görməzlər getməyini,
acıqlanmazlar arxanca.

Hər şey kiçilər sən gedən gün.
Çayımı stəkanda dəmləməkdən
başlayar ayrılıq.

Qoşa şəklimizin altında
tək yatmaqlar,
hər axşam
evə gec qayıtmaqlar,
hər axşam
"Kilki" yemək var
səndən sonra.

Evimin içində bir otaq,
otağın içində bir şeir olar
arxanca yazılmış.

Belə,
arxanca danışmaq kimi çıxmasın,
səni öpmədiyim günlərin
qəzaları qalib dodaqlarımda.

MƏNDƏN SEVGİ UMMAQ

Gör, məndən
nə umursan?!
Məndən sevgi ummaq
yayda qar ummaq kimi bir şeydi.

Özümə ziyan şeylərdən
qaçmışam həmişə

Əvvəl siqareti tərgitdim,
sonra içkini
və sonda sevgini.

“Ruf” kimi çox öyünmə,
bir gün Martin kimi
mənim də kitablarım tirajlanacaq.
Onda dünyanın ən varlı
şairi olacağam.

Məni sevən
o qədər qız olacaq ki!
Qadınlar haqqında
maraqlı heç nə qalmayacaq
yaddaşımda.

Sən də
“Ruf” un gününə düşəcəksən.
Martin qədər
əl çatmaz olacağam sənə.

HƏR GƏLƏN QARALTI SƏNƏ OXŞAYAR

Hər gələn qaraltı
sənə oxşayar
bir az yaxınıma çatdıqca.

Mənsə bu soyuqda
səs – küylü çay evində oturub
qarsonu aldatmaqla məşğulam:
“-Gözlə, bir nəfər də gəlsin,
çay gətirərsən.”

Axşamlar
pəncərə arxasından
bayıra baxdıqca,
hardasa
qoşa işaran işıqlar
gözlərindi,
elə bilərəm.

Sən pəncərəmə çatınca,
bütün əşyalardan keçərsən, –
masa, miz, çarpayı
və hətta məndən belə.

SÖYÜD AĞACI

Böyüdük.
Heç birimiz qalmaq o kənddə.
Bakının nəyinə vurulduq,
bilmədim?!

Hərdən
getmək istəyərək kəndimizə.
Səni ərin qoymur,
məni isə arvadım.

Adımızı yazdığım
söyüd ağacını da kəsiblər
bar vermədiyinə görə.
Əl boyda doğrayıblar
Budaqlarını.
“Üstəgəl”in üstündən vurublar baltanı.
Hərəmiz bir tərəfə düşmüşük.

Neçə qışdı ki,
baş hərfimizin
közünə isinir evimizdəkilər.

Kənd elə bizim
qoyub getdiyimiz kənddi.
Yenə biz yaşda uşaqlar
məktəbə gedir
ayaqları palçığa bata-bata.
Salam ata, Salam ata!

Kənd elə bizim
qoyub getdiyimiz kənddi.
Bircə,
ölən adamların sayından başqa...

ƏN TƏMİZKAR QADINLAR KİMİ DEYİNİRƏM

Heç nə
sənin bildiyin kimi deyil.
Uzaqdan baxanda
bu tənha evimdə
kefdəyəm, səncə.
Təklüyümü də hiss edərsən
mən öluncə.

Stolumun üstündə
iştahasızlığımın işarəsi olan
kolbasa qırıntıları,
dünəndən qalmış çörək,
qapımın ağzında
hər gün yanından keçdiyim
zibil torbası var.

Döşəməni sildiyim yerdə
şəklimi çəksəm,
doyunca gülərsən.
Ən təmizkar
qadınlar kimi deyindirəm
evi təmizləyəndə.
Ən təmizkar
kişilər kimi geyindirəm
sən olmasan belə.

İsinmir bu otaq,
isinmir.
İkicə qızarmış siminə qısılmışam
sobanın.
Rayondan gətirdiyim
yorğanıma bürünmüşəm.
Uzanıb,
sabahın açılmağını gözləyirəm
evdən çıxmaq üçün.

SAAT ƏQRƏBİ ÜÇÜN TƏLƏSMƏK

Vaxtım olmaz sənə zəng vurmağa,
diqqətsizliyimdən gileylənərsən.

Acığından
bəyaz saçlarıma lağ edərsən,
hətta “qoca” deyərsən mənə.

Qoyub vaxtı qabağına, hesablayarsan.
Məsəl üçün:

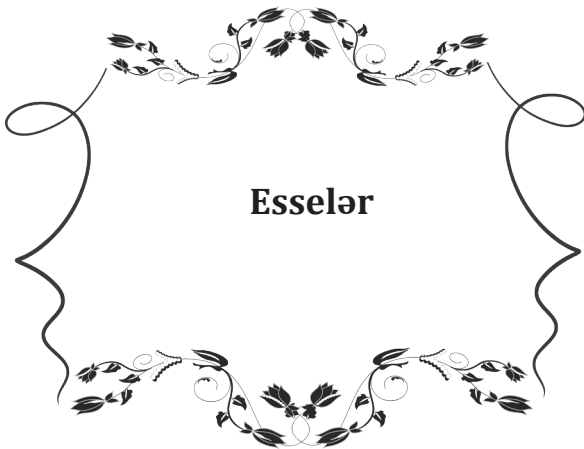
-Mənim otuz yaşım olanda,
sənin otuz yeddi yaşın olacaq
kimi fikirlər dolaşar başında.

Bilirəm kəndimizdə mən yaşda
ağacın olmadığını.
Atamın nəvə arzusunda olduğunu bilirəm.
Bilirəm
anamın hər dəfə əzbərlədiyi uşaq adlarını
qonşuda doğulan körpələrə qoyduğunu.

Mən bu yaşa qədər nə etmişəm? –deyə soruşsan,
- İnstitut oxumuşam,
ev tikmişəm,
qız köçürmüşəm, - deyərəm.

O vaxtdan
hər gün saat əqrəbi üçün tələsirəm
işə, evə, sənə və bir də ölümə...

KİŞİLƏR VƏ QADINLAR

Həmişə yazılarımda çalışmışam ki, qadınları müdafiə edəm. Bu gün bir çoxu qadın və kişi hüquqlarının eyni səviyyədə olmasından ağızdolusu danışır. Amma, əslində kişi və qadın hüquqları arasında ki fərq yerlə göy qədərdir. Cəmiyyətimiz dul kişini qəbul etdiyi kimi dul qadını qəbul etməyə hələ ki, hazır deyil. Bu Anarın “Təhminə və Zaur” əsərində də belədir. Zaurla görüşən Təhminəni Zaurun ailəsi qəbul edə bilmir. Düzdür, Təhminə hələ ərindən rəsmən ayrılmamışdı, amma yenə də Təhminənin Zaurla görüşməsi qəbul edilməz idi. Nəhayət ki, sonda Zaur evlənir, Təhminə isə cəmiyyətin ona biganəliyini qəbul edə bilməyərək ölür. Bu ədəbiyyatımızda da belədir. Üstündən illər keçməsinə baxmayaraq, durub bu yaşında səni bəyənəməyib gedən, indi üç uşaq anası olan o qızın geri qayıtmasını istəyəsən. Adını da qoyasan ki, özgəsinə gedib. Əslində isə o sənə üçün özgəsidir, onunçünsə elə sevdiyi insandır. Rusiyada yaşayanda, soydaşlarımızın bir çoxunun dul rus qadınla ailə qurub yaşadığının şahidi olmuşam. Hətta onun uşağını öz övladı kimi qəbul edənlərin də... Əgər biz beləyiksə, bəs niyə öz qadınlarımıza sahib çıxma bilmirik?! Deməli, bunun üçün cəmiyyətin

qınağından qorxuruq. Və istəyimizi cəmiyyətimizdən uzaq bir ölkədə həyata keçiririk. Ümumilikdə bizdə qadınından ayrılmış ərə, ərindən ayrılmış qadına münasibət tam başqadı. Cəmiyyət ailəsi dağılmış qadına elə münasibət göstərir ki, qadın ikinci dəfə ailə qurmağa yox, başqa yola sürüklənir. Kişiyə baxanlar düşünür ki, ikinci dəfə evlənəcək. Qadına baxanlar isə düşünür: -Görəsən, kiminlə adı çıxacaq?! Deməli, kişilər evliliyə, qadınlar isə başqa yola sürüklənir.

AMERİKANIN ŞİKƏST ETDİYİ UŞAQLAR

Uşaqlar bizim gələcəyimizdi. Uşaqlar onun üçün xoşbəxtdirlər ki, həyatın ağrı-acısından xəbərsiz böyüyürlər və istədikləri şeyi valideynlər onlara alır. Bu cəhətdən dünyaya yenicə göz açmış uşaqların yaddaşı ağ kağız kimidi. Uşaqılıqda elə hadisələr olur ki, üstündən illər keçməsinə baxmayaraq, yaddaşından silinmək bilmir və həmişə də səni narahat edir. Bunun üçün də uşağın yaddaşını korlayan ən pis hadisələrdən biri də valideynlərin uşaq yanında mübahisəsidir. Atamla anamın yanımda o qədər mübahisələri olub ki, onu bu günə kimi yadımdan çıxara bilmirəm və bu mübahisələr yoluxucu xəstəlik kimi həmişə məni narahat edir. Deməli, mənim yaddaşımın bir hissəsi bu mübahisələrlə şikəst olub.

1945-ci ildə Amerika tərəfindən Yaponiyanın iki şəhərinə (Xirosima və Naqasaki) atom bombası atılıb. Partlayış nəticəsində 200 mindən çox insan həlak olub. Həlak olanlar içində təbii ki, uşaqlar da olub və onlar Amerikanın bu hücumundan xəbərsiz olub. Hər il "Xirosima faciəsi"ni qeyd edən Yaponiyada bu günə kimi şikəst uşaqlar doğulur. Bunun üçün Amerika nə qədər üzr istəsə, yenə də azdı. Çünki Amerika ilə Yaponiyanın mübahisəsi və münaqişəsi neçə-neçə nəslə şikəst etdi.

MƏKTƏB DƏ QIZLAR ÜÇÜN ATA EVİ KİMİDİ

Məktəbə gedən qızlara baxanda görürsən ki, onlar hələ gələcəyin analıq qayğısından, ailə və məişət problemlərindən xəbərsiz dərəcəyə gedib gəlirlər. Bəziləri bu yolu məqsədsiz gedib gələrsə də, bir çoxu məqsədli şəkildə dərəcəyə gedib ali məktəbə qəbul olmaq arzusuyla çalışır və buna da nail olur. 11-ci sinfi bitirəndə, “Son zəng” günü oğlanların hamısı məktəbi gülə-gülə tərk edirdilər. Bir az aralıda dayanmış qızlar isə ağlaya-ağlaya bir-birilərinə sarılıb ayrılmaq istəmirdilər. Həmin vaxtı onlar artıq dərk edir ki, bundan sonra çətin ki, bir-birilərini görələr. Kimi ali məktəbə daxil olacaq, kimi uzaq bir yerə gəlin köçəcək və bir-birilərini görmək üçün bəlkə də, hardasa ya rastlaşalar, ya da rastlaşmayalar. Maraqlı olan odur ki, qızlar ata evindən gəlin köçəndə də ağlayır və ər evindən acıq edib ata evinə qayıdanda da ağlaya-ağlaya qayıdırlar. Onlar öyrəşdikləri ocaqdan həmişə ağlaya-ağlaya ayrılırlar. Məktəb də qızlar üçün ata evi kimidi. Ayrılıanda ağlayırlar.

NƏRİMANOV PARKINDAKI QADIN ÜÇÜN

Çox vaxt dostlarla N.Nərimanov parkında yerləşən İstanbul çay evində görüşüb çay içirik. Kafedə Mehriban adlı namuslu bir qadın var, qarsonluq edir. Kafeyə gələn müştərilərin o qədər hörmətini qazanıb ki, gələn müştərilər ancaq onu çağırır:

-Mehriban, zəhmət olmasa bizə çay gətir!

O, da mehribancasına cavab verərək - hə, baş üstə, bu saat gətirərəm! -deyir.

Kafedə oturmuşdum və Mehriban bizim də masaya yaxınlaşdı:

-Çay gətirim?

-Bəli.

Çox keçmədi ki, çay gətirdi. Masamızdakı özümüzlə gətirdiyimiz konfetdən ikisini götürüb ona verdim. Sağ ol, - deyərək getdi.

Mehribandan fərqli olaraq, çay evindən bir az aralıda parkın o biri tərəfində fahişə qadınlar dayanıb. Gələnlərə yaxınlaşıb intim münasibət təklif edirlər. Özü də qiymətlər 20-30 AZN arası dəyişir. Məni düşündürən o oldu ki, namusunu qoruyan Mehriban 1 manata çay, namusunu qorumayan qadınlar isə, ondan bir az aralıda namuslarını 30 manata satırlar.

ŞƏRQ QADINI ƏRİNİN XƏYANƏTİNİ QƏBUL EDİR

Qiyabi təhsil aldığımdan tələbəçilik illərimi restoranda "Qarson" kimi çalışmışam. Bu sahədə az-çox təcrübəm də var. Restoran elə bir yerdi ki, insanlar burda daha tez öz iç üzlərini açırlar. Burada ərlərinə xəyanət etmiş qadınlardan tutmuş, qadınına xəyanət etmiş kişilərə kimi görmüşəm. Bir dəfə axşamdan qalan tör-töküntünü təzəcə yer-yığış etmişdik ki, bir də gördüm qapıdan içəri orta yaşlı kişi ilə qadın daxil oldu. Qarşılıq xoş gəldim verdikdən sonra zala dəvət etdim. Kişi üzümə baxaraq dedi:

- Bizə kimsənin görə bilməyəcəyi yer göstər, biz orda əyləşmək istəyirik.

Mən də düşündüm ki, hər halda kişinin yanındakı həyat yoldaşını və kimsənin onu görməsini istəmir. Zəlin içində "Kupe" adlandırdığımız yerdə onları əyləşdirdim. Sifarişlərini yazıb istədikləri nə varsa hamısını masaya düzdüm. Aradan çox keçmədi ki, qapı yenidən açıldı və qapıda orta yaşlı bir qadınla cavan bir oğlan görüldü. Onlar da özlərini müştəri kimi təqdim etdiklərindən onları da əyləşdirdim. Çox keçmədi ki, cavan oğlanla gələn qadının restoranın qıraq-bucağını gəzdiyini gördükdə, ona yaxınlaşdım və nə lazım olduğunu soruşdum. Qadın sualıma məhəl qoymayaraq axtarışına davam etdi.

Bu isə məni sinirləndirdiyindən qadının arxasıya düşüb nə axtardığını anlamağa çalışdım. Birdən qadın mənə sarı çevrilərək pıçıldadı:

- Oğlum, restorana girəndə həyat yoldaşımın maşınını gördüm qapıda. Bilirəm yenə o, fahişəsiylə burdadı. De görüm harda oturublar?

Donub yerimdə qaldım. Bildim ki, kişiylə gələn qadın onun həyat yoldaşı yox, sadəcə görüşdüydü. Artıq iş-işdən keçmişdi. Qadına heç nə demək olmazdı. Zal çox da geniş olmadığından qadın ərinin əyləşdiyi "Kupe"ə yaxınlaşdı. Və ərini orda görə-cək, qışqırtıyla əriylə əyləşən qadının üstünə cumdu. Güclə araya girib, qadını oradan çıxartdıq. Qadın ərinin qarşısında dayanıb, başını dik tutub ərinin üzünə baxdı. Əri isə, qadının qarşısında başını aşağı salaraq, gözlərini yerə dikdi. Qadına ərinə dişinin dibindən çıxanı dedi. Amma sonda yenə göz yaşlarına hakim olmadı. Və sonda başını ərinin sinəsinə söykəyib hönkürtüylə bu sözləri dedi:

- On ildi o, qadınla mənə xəyanət edirsən. Bədi. Gedək evimizə. Uşaqlarımız böyükdü. Oğlumuz evlidi (yanındakı oğlanı göstərərək) bir uşağı da var. Bu günə kimi nə etdin eybi yoxdu. Amma bundan sonra belə etmə. Kişi qadını və oğluyla restoranı tərk etdi. Düşündüm ki, şərq qadını ərinin on illik xəyanətlərinə baxmayaraq, yenə də ailəsinin dağılmasını istəmir. Hər şeyi övladlarına qurban verib, öz həyat yoldaşının xəyanətləri ilə barışıq.

NAĞILLARDAKI SONSUZLUQ ÇARƏSİ

Azərbaycan nağıllarını oxuyanda görürsən ki, o vaxtkı sonsuz ailələrə də Allah uşaq bəxş edirmiş. Şah oğlan istədiyi təqdirdə qız doğan və ya qız istədiyi təqdirdə oğlan doğan qadın, uşağı sandığa qoyub çaya buraxarmış. Çünki şah bilsəymiş ki, qadını qız uşağı dünyaya gətirib, qadının boyununu vurduracaqmış. Belə olan təqdirdə övladı olmayan kişi çayda balıq tutarkən həmin sandığa rast gəlirmiş. Açıb sandıqdakı uşağı gördükdə Allaha şükür edib, uşağı da götürüb evə gəlirmiş. Bu sevinci qadıyla da bölüşərmiş ki, bəs artıq övladımız var, Allah bizə övlad yetirdi. Məncə bu hadisələr nə zamansa olub və sonradan nağıldakı hadisələrə çevrilib. Oturub düşünəndə görürsən ki, o vaxtı tibbin indiki kimi inkişaf etmədiyi bir dövrdə, Allah insanlara dolayısı yolla övlad bəxş edərmiş.

VƏTƏNPƏRVƏRLİK

X.L.Borxes vətənpərvərlik haqda deyirdi: “- Vətənpərvərlik tək-cə döyüşdə şücaət göstərmək, qəhrəmanlıq göstərmək deyil. Üzərinə düşən vəzifəni vicdanlı, ədalətli yerinə yetirməyin özü də vətənpərvərlikdir”.

Bəs, gəlin, görək, bizim cəmiyyətimizdə vətənpərvərlik mövzsunun təbliği necə aparılır.

X.L.Borxesin dediyini bizim cəmiyyətə şamil etsək, görürük ki, biz üzərimizə düşən bütün sahələrdə rüşvət alırıq. Və bu da vətənpərvərlik hissənin təbliğində hər şeyi kökündən vurur. Vətənpərvərlik deyəndə, məni fikir götürür və düşünürəm ki, axı necə olur, iyirmi faiz torpaqları işğal olunmuş bir millətin efirində bircə dənə də olsun vətənpərvərlik mövzusunda verilişdən başqa heç bir şey yoxdu. Gündə bir əsgəri şəhid olan ölkənin efirində hamı yemək bişirməklə məşğuldu. Bəlkə mən səhfəm, bəlkə doğrudan da biz torpaqlarımızı yaxşı yemək bişirməklə alacağıq?! Deməli, Borxesin dediyi ancaq döyüşdə şücaət göstərənlərin üzərinə düşüb, vəzifələlərin yox.

BİZ İNSANLAR MƏSULİYYƏTDƏN YANINIRIQ

İnsanlar həyatda nə isə etməmək üçün həmişə bəhanə gətirirlər. Bu bəhanə ilə də tez bir zamanda məsuliyyətdən yayınırlar. Brayan Treysin belə bir kitabı var: "Bəhanələrə yox!". Kitabın ideyası bundan ibarətdir; -Ya iş gör, ya da görmə, amma bəhanə gətirmə. Gördüyün işin də məsuliyyətini öz üzərinə götür. İçki içən adamlar arasında belə bir tədbir keçirilir ki, bu insanlar içkidən uzaqlaşsınlar. Bir neçə tədbirdən sonra məlum olur ki, insanlar nə qədər ki, içki içməyin məsuliyyətini öz üzərinə götürməyiblər, bunlar heç zaman içkini tərgidə bilməyəcəklər. Bax, biz insanlar beləyik, qəzaya düşdükdə, avtomobil zavodunu suçlayırıq, siqaret çəkdikdə, siqaret fabrikini qınayırıq. Bir sözlə biz insanlar gördüyümüz işlərdə məsuliyyəti öz üzərimizdən atır, görmək istəmədiyimiz işlərdə isə bəhanə gətiririk.

ATAMIN CAVABI

Moskvada tələbə olan vaxtlarda, atam da mənim yaşadığım kirayə otaqda qalırdı. Ən çox isə gecələri dostlarla rus qızları ilə gəzməyi adət etmişdik. Günlərin bir günü yenə evə gec gəldim. Qapını açıb otağa girdikdə, gördüm ki, atam çarpayısında oturub siqaret çəkir. Külqabısı isə doludu. Görünür, məni gözləyəndək bir qutu siqaret çəkmişdi. Məni görüb qışqırdı:

- Hardasan?

Üzünə baxıb dedim ki, yat da məni neynirsən?

Atam isə cavabında belə dedi:

- Axı, necə yatım?!

Bir az keçdi, atam yerinə uzanıb rahatca yuxuya getdi. Amma bu cavab səhərə kimi qoymadı gözümə yuxu getsin.

VALİDEYNLƏRİN ARASINA GİRMƏK

Ailədə uşaq dünyaya gələndən sonra, ər və arvad hər ikisi uşağa bağlanır. Biz uşaqlar isə çox vaxtı onların arasında yatırırıq. Başqalarını deyil, bax, elə öz ailəmizdən misal gətirirəm. Uşaq vaxtı valideynlərimizin arasında yatmaqla onları bir – birindən ayırdıq. Sonra isə böyüdükcə atam bizə ev – eşik qurmaq üçün ehtiyac ucbatından Rusiyanın şəhərlərinə yollandı. İlin ən azı 7 – 8 ayını evdə olmurdu. Anam tək qaldığında fikirləşdim ki, bunlar hamısı bizə görədi. Əvvəl aralarında yatmaqla onları ayırdıq, sonra gələcəyimizi qurmaqla.

HƏR ŞEY GECDİ

XX əsr Amerika ədəbiyyatının qüdrətli söz ustalarından olan Cek Londonun “Martin İden” (1909) əsərini oxuyandan sonra, çox qərribə bir düşüncəyə daldım. Küçədə təsadüf nəticəsində Normanı onu döyənlərin əlindən alan Martin, Normangildə qonaq olduqdan sonra Normanın bacısı Rufa aşiq olur. Heç bir savadı olmayan Martin Rufla tanışlıqdan sonra onun təkidi ilə çoxlu mütaliə edərək tez bir zamanda irəliləyir. Ali təhsil almaq üçünsə elə bir imkanı olmur. Ruf varlı bir ailənin qızı olsa da, Martini sevir və ata – anasının təkidlərinə də məhəl qoymur. Rufun ən böyük arzusu isə Martinin özünə bir iş tapıb işləməsi, bu yazı – pozu işindən əl çəkməsi olur.

Əsrin əvvəlindən axırına kimi Ruf, Martinə giley-lənir ki, get, özünə bir iş tap, əl çək bu yazı yazmaqdan. Onsuz da bir şey qazana bilmirsən. Əsərin sonuna yaxın Ruf, Martinə məktubunda yazırdı:

“– Siz mənim ümidlərimi doğrultmadınız. Mən elə bilirdim ki, siz tükürpədən, qorxunc ədalarınızdan əl çəkmisiniz, mənə olan məhəbbətiniz xatirinə sadə, adi və ədəbli bir həyat sürməyə, doğrudan da, razısınız. İndisə atamla anam qəti tələb etdilər ki, nişanımız pozulsun. Mən isə onların gətirdikləri dəlilləri əsaslı saymaya bilməzdim. Bizim münasibətlərimiz heç bir yaxşı nəticə verə bilməz. Bu lap əvvəldən bir səhvdi.

Məktubda bir danlaq vardı və bu Martinə xüsusilə acı görünürdü. Ruf yazırdı: “-Kaş siz bir işə girəydiniz, həyatda özünüzə hər hansı bir yer tapmağa çalışaydınız! Lakin bu mümkün deyildir. Siz əylənməyə və pozğun həyat keçirməyə yamanca adət etmişiniz. Mən sizin təqsirkar olmadığınızı başa düşürəm. Siz öz təbiətinizə və tərbiyəninizə uyğun olaraq hərəkət edirsiniz. Martin mən sizi təqsirləndirmirəm, bunu yadınızda saxlayın. Biz bir-birimizə yaraşmırıq. Buna görə sevinmək lazımdır ki, bu da çox gec aydınlaşmamışdır.”

Nədənsə, biz bir –birimizə yaraşmırıq deyən Ruf, Martinin “Günəşin ləkəsi” və “Gecikmiş” əsərləri dərc olunduqdan sonra, şöhrət qazanmış Martinə geri qayıtdı. Amma heç nə alınmadı.

Bəlkə də Ruf hiss etmişdi ki, Martin belə yazmaq-la nə vaxtsa onun üçün əlçatmaz olacaq. Ona görə əsərin əvvəlindən düz axırına kimi Martinə yalvardı ki, yazı yazmaqdan əl çəkib zavodda işə düzəlsin.

HAMI MOLLALARA İNANDI

XXI-ci əsrdə cadu elətdirmək üçün mollalara ətək-ətək pul verən adamları görəndə, öldükdən sonra üç gün evində qalan M.F.Axundova yaxın getməyən Tiflis əhalisini qınamaq olmur. Ə.Haqqverdiyev “M.F.Axundovun həyat və fəaliyyəti” məqaləsində yazır: “1878-ci il, fevralın 28-də M.F.Axundov vəfat etdi. Mirzə Fətəlinin ölümünü şeyxül-islam Molla Əhmədə xəbər verdikə o, belə dedi: “Mən Mirzə Fətəli ilə tez-tez söhbət etmiş, dini və başqa mövzularda mübahisələr etmişəm, mən onun din haqqında olan nöqtəyi-nəzəri ilə tanışam, buna görə onun namazını qılmaqdan imtina edirəm. Başqa mollalar da şeyxül-islamın ardınca gedərək, onun cənazəsi üzərində namaz qılmaqdan imtina edirlər. Uzun müddətlərdən sonra şeyxül-islam məscidlərindən biri Molla Hüseynə tapşırırdı ki, gedib Mirzənin nəşi üzərində “bir neçə söz desin”. Mollaların yoldan çıxardığı Tiflis əhalisi onun nəşini qəbristanlığa aparmaqdan boyun qaçırdı. Böyük mütəfəkkirin nəşi üç gün evdə qaldı. Nəhayət, Axundovun varisləri onun cənazəsini əbədi yuxu yerinə aparmağa razı olanların hərəsinə üç manat pul verdilər”.

Mollaların işinə əngəl törədən Axundovdan, mollalar ölərkən belə qisas aldılar. Öz yazılarını pulsuz insanlara paylayan Axundovu heç kim pulsuz kömək

etmədi. Onları təmənnasız quyudan çıxaran Axundovu, öldükdən sonra təmənnasız heç kim quyuya endirmək istəmədi. Beləliklə, Axundov tək mollalarla bacara bilmədiyindən hamı mollalara inandı ki, Axundov kafirdi.

Kulis.Az Vasif Əlihüseynin “Ən qısa hekayə” müsabiqəsinə göndərdiyi “Bağça uşağı” (296 işarə) hekayəsini təqdim edir.

Səhər tezdən kəndin uşaq bağçasının həyatında dayanan maşın karvanlarından düşən, ayağı don vurmuş tay tuşlarımı gördükdə, dəhşətə gəlmişdim.

Atam əlimdən tutaraq, oradan evə aparırdı məni. Bu ildə bağçaya gedə bilməyəcəyimdən giley dolusu danışırıdı.

Geriyə boylanıb oranı göstərdim:

– Ata, onlar hardan gəlir?

– Onlar ölümdən gəlirlər oğlum!

“VƏFALI BOBİK”

Belə bir məsəl var: “İtə etibar yoxdu” doğrusu bunu kim deyib dəqiq bilmirəm, amma deyilənə görə “atalar” deyib. Mən bu fikirlə heç vaxt razı olmamışam və razı olmamaqla da “atalar”ı səhv çıxartmaq fikrim yoxdu. Dünya ədəbiyyatını oxuyarkən rus yazıcısı İ.S.Turgeniyevin “Mumu” hekayəsi, M.S.Şedrinin “Vəfalı alabaş” hekayəsi mənim yaddaşımda silinməz bir iz buraxıb. Düşünürəm ki, bu dünya ədəbiyyatında itlər üçün yazılmış ən yaxşı ədəbiyyat nümunələridir.

Müasir Azərbaycan ədəbiyyatında şair Qəşəm Nəcəfzadənin “Bu gecə itləri güllələdilər” şeiri də, itlər haqda yazılmış yaxşı ədəbiyyat nümunəsidir. Əslində bunları deməkdə məqsədim sizi yormaqla yox, rayonda ata evimizdə adını “Bobik” çağırdığımız itimiz haqda danışmaq istəyirdim.

“Bobik” bizə körpəliyində yox, böyüklüyündə gəlib. Kəndçimiz Şakir dayı sabah oyanıb görür ki, tövlənin qapısı açıqdı və saxladığı heyvanlardan birini oğurlayıblar. Bu oğurluqda “Bobik”i təqsirli bilib, onu nəyi var döyür. Kənd uşaqlarına car çəkir ki: “mən bu iti qapımda it eləməyəm, kimə lazımdı gəlsin aparsın”. Elə bu xəbəri eşidən qardaşım Tural “Bobik”ə sahib çıxaraq onu evimizə gətirir. “Bobik” o vaxtan bu günə kimi, yəni düz on il bizim ailəmizin

üzvünə çevrildi. İnəyinin oğurlanmasına görə, “Bobik”in hürməməyinə şübhə ilə yanaşan Şakir dayı, üç gün sonra inəyini yaxınlıqdakı taxıl sahəsindən tapanda barmağını dişləmişdi ki: “Aha, deməli inəyi oğurlayanlar heç də özgə adam olmayıb və “Bobik” ona görə susub”. Amma, belə bir hadisədən sonra, Şakir dayı “Bobik”i geri istəmədi.

İlk əvəllər bağlı saxladığımız bu vəfalı iti, sonradan zəncirdən açıb sərbəst buraxdıq. Bu yaşadığı on il ərzində “Bobik” bu evi göz bəbəyi kimi qoruyurdu. Onun bircə səsi, zəhmi qapıya gələn adama bəs edirdi. Amma, bu illər ərzində bu vəfalı it, Şakir dayını da unutmamışdı. Heç olmasa həftədə bir dəfə min metrlik yolu qətt edib Şakir dayının da evinə baş çəkirdi. Bu yaxınlarda kəndə gedəndə gördüm ki, “Bobik” əldən düşüb, nə yeriyə bilir, nə hürə bilir. Sanki, həyatimizə sükut çöküb. “Bobik” mənə, hardasa “Vəfalı Alabaş”ı xatırlatdı.

Bir neçə gün sonra isə “Bobik”i itirdik, elə bu yazını da o, neçə illik xidmətlərinə görə qazandı.

EVLƏNSƏM YAXŞI GÜNƏ ÇIXARAMMI?!

Hələ orta məktəb də oxuyan vaxtdı, rəhmətlik nənəmdən soruşardım ki, o vaxtdı toyu necə edirdilər. Nənəm gəlin köçməyindən danışan da gülürdüm.

Çünki, at arabasında gəlin gəlmişdi, babamgilə. İndi isə elə deyil, çox dəyişib hər şey. Türk qardaşlarımızın dili ilə desək, gəlin indi də "arabay"-la gəlir. Özü də üstü açıq. Bunu isə at yox, bir neçə at gücündə olan mühərrik dartır. Bəy isə, həmişə olduğu kimi, yenə idarə edir.

Amma o vaxtki, dövrə baxanda, indi oğul evləndirməklə, qız köçürmək üçün kalan pul lazım olur. Bitirdiyim orta məktəbdə bizdən sonra demək olar ki, ali məktəbə qəbul olmaq heç kimin vecinə deyil. Sistem elə qurulub ki, qız məktəbi qurtaran kimi ərə gedir. Oğlan da istəsə hərbi xitmətini başa vurur, vurmaq istəməyən də pulunu verib "ne qodnu" "yararsız" hərbi bilet alır. Bir ildən sonra da evlənib başlayır sahədə can verməyə. Saqqalına da baxanda, adam elə bilir bu da "Sələfi" di.

Adamı yandıran o deyil, adamı yandıran odur ki, çox eşitmişəm. Bir çox valideyinlər belə deyir ki, qız oxumaz.

Niyə?

Balam qızın təhsil almağa haqqı yoxdumu?

Biz kişi xeylağıyıq deyək ki, biz gedib daş da daşayıb ailə saxlaya bilərik. Bəs əlində sənədi olmayan bir xanım evdə cüclərə baxan kişiyə getdikdə, nəylə ailəsini saxlayacaq?!

Kəndimizdə bir çoxlarını tanıyıram ki, kişi evdə uşaqları saxlayır, xanımı isə müəllimə işləyir.

Söz yox, o qız da seçimini düz etmir çünki, ali təhsilli qız çadır toylarının “solisti” ağ köynəkli qara şalvarlı oğlana gedir.

İmkansızlıq deyirlər, qız gəlin köçən də, bir-birinin bəhsinə o qədər cehiz verirlər ki, qız ailə qurduqdan sonra övladının düz iki yaşına kimi qızın valideynləri kredit ödəyir. Hələ dolların qalxmamasına görə də dörd – beş qoyun qurban kəsəndə, gör xərc gəlib hara çıxır.

Yadımdadı, qonşumuz köhnə televizor gətirdiyinə görə arvadını qəşəngcənə əzişdirmişdi. Bizim kəndə təzə adət çıxıb, bəyə kostyumu qayın atası alır. Təsəvvür edin qayınata və ya qız evindən biri bəylə gedir bazara, bəy kostyumu seçib bəyədir, qayınata tərəfdə pulunu ödəyir.

Daş o kişinin başına ki, əyninin paltarını qayın atası alır.

Yanılmıramsa, bir il olar ki, “Milli Məclis” qız qaçırmaqla bağlı çox gözəl qərar qəbul etdi. Qız qaçırmaq adam oğurluğu kimi qiymətləndirildi. Çox gözəl, lehinəyəm. Beləcə köhnə adət-ənənələrimizdən olan qızqaçırmanın da axırına belə çıxdılar. Bax indi, qızın ağzına cında təpiyib maşına basan oğlanların, polis qoluna qandal vurub içəri atacaq.

Vasif Əlihüseyn "TEZ-BAZAR" da

- Özünüzü 2 sözlə təqdim edin.
- Gənc yazar.
- Sizi necə təqdim edəndə razı qalırsınız?
- Gənc şair.
- "Mən kiməm?" sualına necə cavab verirsiniz?
- Vasif Əlihüseyn.
- Dost...
- Həm bəy, həm də xanım dostlarım var.
- İlk sevginiz?
- Ailəlidir.
- Əsas ixtisasınız?
- Filologiya.
- İstifadə etdiyiniz nəqliyyat növü?
- Avtobus.
- Sevdiniz maşın markası?
- Mercedes.
- Sevdiniz brend?
- O, haqda fikirləşməmişəm.
- Sevdiniz saç düzümü?
- Qısa.
- Sevdiniz rəng?
- Qara.
- Ən çox bəyəndiyiniz ölkə və şəhər?
- Türkiyə, Moskva.
- Sevdiniz yemək?
- Yarpaq dolması.
- Ən çox istifadə etdiyiniz söz?
- Nə?
- Leksikologiyınıza yad olan söz?

- Acizlik.
- Sizi nə həyacanlandıra bilər?
- Yad nömrədən gələn zəng.
- Ən çox sevdiyiniz kitab?
- Cek Londonun "Marten İden" romanı.
- Ən çox sevdiyiniz yazar?
- Bəyəndiyim yazarlar çoxdu, amma tək bir nəfərə pərəstiş etmirəm.
- Ən çox bəyəndiyiniz ifaçı?
- Qədir Məmmədov.
- Ən çox bəyəndiyiniz musiqi janrı?
- Klassi. Skripka ifaları.
- Özünüzdə qeyri-adi istedad hiss edirsinizmi?
- Bəli, mənə şəirlər Allaha ən yaxın adamlardı.
- Mənfi xüsusiyyətiniz?
- Əsəbiyəm.
- İdeal insan necə olmalıdır?
- Lider olmalıdır.
- Özünüzü ideal insan hesab edirsinizmi?
- Hələ ki, yox, amma bu yöndə çalışıram.
- Sizi özünüzdən nə çıxarda bilər?
- Yalan.
- Həyat fəlsəfənizi ifadə edin.
- 30 yaşa kimi, müəyyən mövqe tutmaq.
- Siz xoşbəxtsinizmi?
- Bəli.
- Bədbəxtliyin xüsusi düsturu varmı?
- Var.
- Hər şeyin sonu üçün əvvəlinə münasibətiniz necə olur?

- Özümü qınayıram, tələsdiyim üçün.
- Ölüm niyə ölmür?
- Allahın qoyduğu qanundur.
- Dinlərə münasibətiniz?
- Bütün dinlər müqəddəsdi, amma dini kitablar oxumuram.

- Kimdən və nədən xilas olmaq istərdiniz?
- Yalançı adamlardan, bir də kirayə yaşamaqdan.
- Falçıya inanırsız mı?
- Xeyr.
- Daş olmaq yaxşıdır, yoxsa daşlaşmaq?
- Daşlaşmaq.
- Sevinciniz nə qədərdir?
- Kədərimdən çox az.
- İnsanların hansı xüsusiyyətlərinə dəyər verirsiniz?

- Sadəliyinə.
- Bağlayıcılardan çoxmu istifadə edirsiniz?
- Bəli.
- Çayı içmək ürəyinizcədir, yoxsa keçmək?
- Çayı içmək.
- Gülməyi xoşlayırsız, yoxsa güldürməyi...
- Güldürməyi.
- Mənə sualınız.
- Nə?

Tural Balabəyli

Sətirlər

O cür gözəl qızla
telefonda danışmağın saati yeddi qəpikdi.

***

Sənə dünya boyda xəyanət etmişəm.
Soruşma, onsuz da bağışlaya bilməyəcəksən.

***

Ən çox nigaran qalanda,
qınayıram səni.

***

Əkiz bürclü qızı sevmək
hava haqqında məlumata
qulaq asmaq kimi bir şeydi.

***

Gözlərimi dünyaya açanda,
doqquzuncu ay idi.
Qismətimdə
nə qədər 9 var imiş.

Barmağını ovda
itirmiş atamdan da
doqquza kimi
saymağı öyrəndim.

***

Səni məndən çox istəyən
Tapılsa, get, çağırمام!

***

Fikirlərim
oğlu itkin düşmüş
ana kimidi.
Hər dəfə qapı döyüləndə,
elə bilirəm, sən gələcəksən.

***

Sənin də qəlbindən nə keçirsə, de,
hamının üstümə düşən vaxtıdır.

***

Gəl, sevgi öldürüb bataq günaha!

***

Əzrailin
əsəblərinə toxunur
güldüyümüz dəqiqələr.

***

Dayanıb,
hönkür-hönkür ağladığın
ata məzarında
əkdiyən güllərin
ləçəkləri islanacaq
göz yaşlarından.

***

Yenə bir
"Get" şeiri qovur səni
yaddaşımdan.

***

Yaxşı bilirəm
görüşdən gələn əsgərin ürəyindəki
zabit sualını.

***

Getmişəm, mən yoxam.
O otaq, o sən.
Yadıma düşürsən heç kimim kimi.
Bilirəm, gözlərin asılı qalıb
boş asılıqandakı pencəyim kimi.

***

Dediyim,
"Sənsiz olmur" kəlməsiylə,
Bilirəm, nə boyda yalan danışmışam.

***

Get, daha ağlamayacağam.
Nənəmdən əziz deyilsən ki?!

***

Səni sevmək günah imiş.
Əlimi qaldırıb,
Allahdan üzr istəyirəm.

***

Söylə, adını harda gizlədim,
ürəyim üşüməsin?!

***

Həmişə yaşımı soruşan olanda,
va 25, ya da 27 demək xoşuma gəlir.

***

İndi nə gündəyəm, yaxşı bilmədim,
Sənin də payına dərd düşəcəkd.

***

Avtobusda yanımda oturan qız,
burada oturma, ilk məhəbbətimin yeridi!

***

Eh, sən də ölmürsən, ağlayanda da,
Soruşan olan da, səbəbin deyim!

***

Əkiz bürclü qız, səni əkiz ağlayım!

***

Sən məni axtarırsan,
mən də iş axtarıram.

***

Adamın sevgilisi olmasa,
həbsxanada da darıxmaz.

***

Nə boyda qəddar olasan ki,
səni atıb gedən qızı
Allaha tapşırasan.

***

Mən ilk dəfə böyüyüb,
səni qaçıracağam, -deyəndə,
maşın sürmüşəm.

***

Şəkilimi bəyənirsən,
özümü yox.

***

Əllərimi qarnıma sıxıb
doyunca ağrılarına dözərdim
sənin yerinə.

***

Hara getdin bu ömrümdən,
qalan günümü görmədin?!

***

Ürəyimə çəkdiyən dağı
yodla kürəyimə çəksəydin,
çoxdan sağalmışdım.

***

Nənələrin yoxluğu ilə barışmaq olur,
babaların təkliyi ilə yox.

***

Sənə deyiləsi sözüm var idi,
bayaqdan yadıma sala bilmirəm.

***

Adam bu boyda da yalan danışar?!
Ta mən şair idim, sənə nə olub?!

***

Səni on dəqiqə görmək üçün
on gündür gözləyirəm.

***

Sənin dodağından öpdüm.
Bilirəm, sənintək danışır dodaqlarım da.

***

Sevmək telefondan sallanmaq deyil ki?!
Sənə zəng vuranda,
söz tapa bilmirəm.

***

Ən böyük sənsizlikdi
bu yayın istisində
yorğanını qucaqlayıb yatmaq.

***

Hər şey yalan imiş.
Səndən qalma xatirələrə nifrət edib
Qonşumuzdakı ərsiz qadını düşünürəm.

***

Mən yazdıqlarımdan pul istəyən kimi,
sən də bədəninə görə pul istəyirsən.
(fahişə qadına)

***

Adını yazdığım divarların da,
indi pul ödəyir kvadratına.

***

Bu qız da anama oxşadı bir az,
Bu qız da Allaha tapşırırdı məni.

***

İndi bildim, niyə qayıtmadın.
Səni Allahdan istəyəndə
əlimdə şərab bədəsi vardı.

***

Metrodakı rayonlu qadın:
- Oğlum, mümkünsə, məni də keçir!
- Buyur xala! Kartın yoxdur ki?!
- Var, niyə yoxdu? Kəndimizin bələdiyyə s
ədrindədi. Altı ayın o götürəcək, altı ayın mən.

***

Babam öləndən sonra,
elə bilirəm, kəndimizdə heç kim yoxdu.

***

Əvvəl ev tikmək üçün torpaq alırıq,
sonra ölmək üçün.

MÜNDƏRİCAT

Ana şeiri	14
Göz yaşı da maraqsızdı	15
Şuşa	16
Xocalıda	17
Şəhidlər	18
Üç rəngə bürünmək	19
Günahsızlar	20
Qaçqın uşağı	21
Müharibə veteranının qızına dedikləri	22
Şəhidlər üçün	24
Azadlıq	25
Sən ola bilmirəm	28
Biz özgəyik	29
Səni sevsəm	30
Mən atam ola-ola	31
Tərəzi	32
Üzüm kolu	33
Qayıt məni atan yerə	34
Elnarə müəlliməmin əbədi xatirəsinə	35
Gedirsən dinlə məni	36
Allahdan məni istəmə	37
Toyun necə keçdi canım	38
İlahi başıma xeyir	39
Tut əlindən gətir ömrü	40
Qoymadı mərdi-məzarlar	41
Deyəsən ki “xoxan” gəlir	42
Qollarım cındır piri	43
Komputer önündə səni düşünərkən	46
Qar şeiri	47
Məni də çox istə	48
Özün istəmişən	50
Səni gözləyirəm	51
Qısqanclıq	52

Ürəyim ərköyün uşağı.....	53
Kitabxanaçı qıza	54
Əzizim	55
Telefon	56
Qayıtma.....	57
Kirayə otağım	58
Kordioqram	59
Kişinin başına iş gələr	60
Sevgimin günahı	61
Mənə nə vermişən ala bilmirsən	62
Səni unutmaram heç vaxt kənd qızı	63
Rəqqasə	64
Məni sevmişən ki	65
Bizim evimiz	66
Tikə-tikə ayrılacaq	67
Bir qızın gedişi gözümə dəyər	68
Şəhər	70
Hər şeyin bir adı	71
Gəl.....	72
Acqarına şeir yazıram	73
Sən	74
Sevgi döyüşü	75
Nə deyim.....	76
Sənsizlik	77
Gördüyün paltarda yatıram	78
Viktoriya	80
Gedəsən	82
Yadımda deyil	83
Günü on manata	84
İşləyən rayon qadını	84
Nənəmin ölümünə.....	85
Bənzədi getməyin	85
Üzün üzlər görməmişdi	86
Çayımı stəkanda dəmləməkdən başlayar unutmaqlar.....	88
Məndən sevgi ummaq.....	90

Hər gələn qaraltı sənə oxşayar	91
Söyüd ağacı	92
Ən təmizkar qadınlar kimi deyindirəm	94
Saat əqrəbi üçün tələsmək	96
Kişilər və qadınlar	98
Amerikanın şikəst etdiyi	100
Uşaqlar	100
Məktəb də qızlar üçün	101
Ata evi kimidi	101
Nərimanov parkındakı qadın üçün.....	102
Şərq qadını ərinin xəyanətini qəbul edir	103
Nağıllardakı sonsuzluq çarəsi	105
Vətənpərvərlik	106
Biz insanlar məsuliyyətdən yanınıriq.....	107
Atamın cavabı	108
Valideynlərin arasına girmək	109
Hər şey gecdi	110
Hamı mollalara inandı.....	112
“Vəfalı bobik”	114
Evlənsəm yaxşı günə çıxarammı?!	116